

Hikâyenin Felsefesi: Otoetnografide Mahremin İfşası ve Etik Kodlar

The Philosophy of The Story: Self-Disclosure and Ethical Codes in Autoethnography

MEHMET ALİ SEVGİ

Iğdır University

Received: 24.08.2024 | Accepted: 26.09.2024

Abstract: Autoethnography is a method based on the instrumentalization of the researcher's own subjectivity. The fact that the researcher places his/her own experiences and emotions at the center of the research is emphasized as the most prominent feature that distinguishes autoethnography from traditional ethnographies. This study aims to discuss the theoretical, methodological, and ethical aspects of autoethnography, its potential in social sciences, and how texts that can be written with this method can be evaluated. In this context, this study aims to contribute to the debates on the politicization of representation in social sciences, to draw a general framework for the approaches of researchers who will use this method, and to discuss the ethical issues they should observe. Theoretical, formal, and ethical discussions of autoethnography, which is considered as an effective method in making cultural groups that are considered marginal, coded as the other and whose voices are lost among the strict rules of academic texts more visible, will contribute to the discussions that may arise on the use of the method in social sciences.

Keywords: Autoethnography, ethnography, privacy, representation, storytelling, personal experiences.

Giriş

Belirli bir dünya görüşü ile bağını gizleyen sosyal bilimlere karşı son derece güvensiz olan postmodernizmin ve postyapısalcılığın (Agger, 2013, s. 91) ateşlediği tartışmalar, 1980li yıllarda sosyal bilimlerde reform yapmak ve sosyal bilim araştırmasının amaçlarını ve biçimlerini yeniden kavramak için yeni fırsatları ortaya çıkardı. Sosyal bilimlerin ontolojik, epistemolojik ve aksiyolojik sınırlamalarından giderek daha fazla rahatsız olan sosyal bilimciler (C. Ellis vd., 2011, ss. 273-274), gerçeğin ve bilimsel gerçekliğin araştırmacıların kavramlarının ve takip ettikleri paradigmaların bir yansıması olduğuna dair tartışmalara ağırlık vermeye başladılar (Kuhn, 1996). Farklı kültürel fragmanları evrensel bir anlatı ile aktarabilmenin imkansızlığının altının çizilmesi (Agger, 2013; de Certeau, 2002; Lyotard, 1984), yazar, okur ve metin arasındaki ilişkinin karmaşıklığının ortaya konulması (Barthes, 1997; Iser, 1993) ve sosyal bilimlerde hikayenin ve hikaye anlatıcılığının yalnızca pratik düzlemde değil aynı zamanda da teorik bağlamda kullanılmasının yeni anlamlara ve yeni inşalara imkan tanıyabilmesinin açığa çıkarılması geleneksel, kolonyal ve otoriter bilimin temsil şekillerine saldırıların teorik meşruiyetini sağlamıştır.

Geleneksel ve otoriter bilime getirilen bu eleştirilerin geleneksel yazım pratiklerine sirayet etmesi (Richardson, 2000, s. 5), etnografik yazımın da dönüşümüne ön ayak olmuştur. Farklı etnografik yazım türlerinin bu dönüşüme bir cevap olarak ortaya çıkması ile antropoloji disiplini, özellikle kullanılan dil açısından çeşitlilik göstermeye başlamıştır (Van Maanen, 2011, s. 8). Bahsi geçen otoriter sesin duyulmamasına özen gösteren araştırmacılar, fazlasıyla kişisel kayıtlar ile kaleme aldıkları etnografilerde kendi tecrübelerinden yola çıkarak araştırma konularını anlamlandırmaya çalışmışlar, araştırmacının görünmezliğinin gerekliliğini vurgulayan çalışmaların aksine kendilerini merkeze yerleştirmekten kaçınmamışlardır. Reed-Dana-hay, otoetnografi olarak adlandırılan bu çağrışımçı yazım pratiklerinin iki yönüne vurgu yapmaktadır:

Hem standart etnografinin gerçekçi gelenekleri ve nesnel gözlemci konumuyla postmodern bir etnografiyi, hem de tutarlı, bireysel benlik kavramının sorgulandığı postmodern bir otobiyografiyi sentezler. Terimin iki anlamı vardır: ya kişinin kendi grubunun etnografyasına ya da etnografik

ilgi uyandıran otobiyografik yazıya karşılık gelmektedir (Reed-Danahay, 1997, s. 2).

Bu bağlamda otoetnografi, daha önce etnografinin konusu olan nesnelerin bu kez yazar konumunda yer almasını, etnik azınlık grupların kaleme aldığı kişisel alıntıları ve antropoloğun kendi kişisel tecrübelerini merkeze aldığı otobiyografik etnografileri içermektedir. Bu kapsam, otoetnografinin etnografinin geleneklerine bir başkaldırı olarak anlaşılabilceğini göstermektedir. Zira nesnenin özne konumuna yerleşmesi temsilin politikliğinin sorgulanmasının bir sonucu olarak yorumlanabilmektedir. Reed-Danahay'ın sözünü ettiği bu sentez, benliğin ve kültürün nasıl kavramsallaştırıldığı ve yazıldığından yeniden değerlendirmesini gerektirmektedir (Denshire, 2014, s. 6). Bu bağlamda otoetnografi, akademik yazımın kişisellikten arındırılmış ve yaşayan bir canlının kaleminden çıktığına dair işaretleme gizleyen yapısına müdahale eden bir işlev görmektedir. Postyapısalcılıktan etkilenen otoetnografik temsiller birincil deneyim ve anlam alanı olarak birleşik bir benliği yerinden ederken çoklu konuşma pozisyonları ve çoklu temsiller yoluyla merkezleştirilmiş ve istikrarsızlaştırılmış bir benlik yaratmaktadırlar (Denshire, 2014, s. 6). Böylece, parçalanmış öznellikleri çağrıştıran, süreksizliği, yerinden edilmeyi ve yabancılaşmayı kışkırtan metinsel stratejilerin izini süren metin, kendisi belirleyici konuma yükselecek öze dair olan bilginin yalnızca geçici, olumsal ve konumlanmış olabileceği bir dünyada karmaşık ve imkansız bir özne olarak yazarı yazmaktadır (Gannon, 2006, s. 474).

Araştırmacının araştırma ortamında içeriden biri olmaya çalışmaması (Duncan, 2004, s. 30), kendi varlığının dışarıdan birisi olarak görülmesini mümkün mertebe yumuşatmaya çalışmaması otoetnografiyi etnografiden ayıran temel farklardan biri olarak vurgulanmaktadır (Russell, 1999). Yine de araştırmacının kişisel deneyimleri ile araştırılan fenomenler arasındaki ilişkiye göre kavramın farklı kullanımlarına rastlamak mümkündür. McIlveen, otoetnografinin temel özelliğinin araştırmacının ya da uygulayıcının belirli bir fenomenle kurduğu yakın ilişkiye dair kendisiyle ilgili anlatı analizi yapmasını gerektirdiğini ifade etmektedir (McIlveen, 2008, ss. 14-15). Bu bağlamda, otoetnografi yalnızca kişinin kendisi hakkında yazması değil kendi deneyimlerine eleştirel bir bakış açısı getirmesi olarak anlaşılabilir. Araştırmacı, *beni* ve deneyimlerini masaya yatırarak aslında

bizi incelemekte ve savunmasız bir benliği deneyimlemek ve incelemek ile bu deneyimin daha geniş bağlamını gözlemlemek ve ortaya çıkarmak arasında gidip gelmektedir (C. Ellis, 2007, s. 14). Kendi kişisel deneyimlerimiz ve kişisel hayatımız hakkında böyle bir iç gözlem ile elde edilen verilerin hangi biçimlerde yazıya döküleceği ise otoetnografi ile ilgili tartışmalarda önemli bir noktada durmaktadır. Zira kişiselleşen metinler zaman zaman kaçınılmaz bir şekilde edebi formalara dönüşebilmektedir. Otoetnografik kayıtlar zaman zaman şiir, öykü, günce ve anlatı şeklinde karşımıza çıkabilirken,¹ kendi disiplinlerinin yazım üsluplarına sadık kalmayı tercih ederek geleneksel akademik dilden uzaklaşmaya daha çekimser yaklaşan yansımalarına da rastlamak mümkündür.

Bu çalışma, otoetnografiyi yıllarca süren çalışmalarında kullanmış bir antropoloğun pratik uygulamalarının deneyimlerine dayanmaktadır. Çalışmanın kavrama antropolojik bir bakış açısıyla yaklaşması bu bağlamda kaçınılmazdır. Ancak farklı disiplinlerdeki araştırmacılara katkılar sunmayı amaçlayan çalışmanın ilk bölümünde, otoetnografiye teorik bir genel bakış getirilmektedir. İkinci bölüm ise otoetnografinin hikâye anlatıcılığına vurgu yapmakta ve hikâyenin akademik bir bağlamda nasıl kullanılabileceğini ele almaktadır. Son bölümde ise kişisel bilgilerin ve mahremin paylaşıldığı otoetnografik yöntemde ortaya çıkan ve çıkabilecek etik sorunları ele almaktadır. Bu çalışma, nitel araştırmada görece yeni ve tartışmalı bir yöntem olan otoetnografiyi metodolojik, teorik ve etik bağlamlarında ele alırken, sosyal bilimlerde temsilin politikliğine dair tartışmalara katkılar sunmayı, bu yöntemi kullanacak araştırmacıların yaklaşımlarına, karşılaşılabilecekleri sıkıntılara ve gözetmeleri gereken etik sorunlara dair genel bir çerçeve çizmeyi amaçlamaktadır.

Yöntem

Bu çalışma, ilgili literatürün araştırılmasıyla ortaya çıkan teorik bir araştırmadır. Hem basılı hem de elektronik literatürün incelenmesi veya değerlendirilmesine yönelik sistematik bir prosedürün (Bowen, 2009, s. 27) izlendiği çalışmada otoetnografinin kuramsal ve kavramsal çerçevesi ortaya çıkarılmış, bu yöntemin kullanılmasında ortaya çıkan farklar irdelenmiştir. Bu bağlamda, bu çalışma, otoetnografiyi hem metodolojik hem de pratik

¹ Otoetnografinin fotoğraf sanatında kullanılması üzerine bir değerlendirme için bkz. (Yavuz, 2019).

düzlemde ele alan çalışmaları inceleyen (Adams vd., 2016; Archetti, 1994; Boylorn & Orbe, 2014; Dauphinee, 2010; Denshire, 2014; Denzin & Lincoln, 2017, 2017; C. Ellis & Bochner, 1996, 2001) ve çalışmanın amaçları doğrultusunda sistematik bir okumaya tabi tutan bir yöntemin ürünüdür.

Veri Kaynakları, Verilerin Toplanma ve Analiz Süreci

Çalışmanın temel veri kaynaklarını otoetnografik yöntem üzerine tartışmalara yer veren metodolojik makaleler oluşturmaktadır. Otoetnografik yöntemle yazılmış kitaplar, makaleler ve kurgusal kitaplar da yine araştırmanın amaçlarını kapsayacak şekilde ele alınmıştır. Çalışma için saptanan veri kaynaklarının büyük bir kısmının yabancı dillerde yazılmış olması kaynakçanın ağırlıklı olarak İngilizce yazılmış metinlerden oluşmasına sebebiyet vermiştir. Ancak Türkçe yazılmış makalelere de yer verilmiş ve verilerin geniş bir akademik coğrafyadan elde edilmesine özen gösterilmiştir. Elde edilen veriler çalışmanın amaçlarına göre tasnif edilerek teorik, metine dair biçimler ve etik değerler bağlamında farklı kategorilere ayrılmıştır.

2.3. Araştırma Etiği

Çalışma boyunca çeşitli kaynaklardan elde edilen verilere akademik etiğin gerekleri yerine getirilerek atıflarda bulunulmuş ve faydalanan tüm kaynaklara kaynakçada yer verilmiştir. Araştırmada herhangi bir saha çalışmasına ya da mülakatlara dayanmadığı için bir çıkar çatışması söz konusu değildir ve etik kurulu raporuna ihtiyaç duyulmamaktadır.

Bulgular

3.1. Özne, Nesne ve Müphem Sınırlar: Otoetnografiye Teorik Yaklaşımlar

Otoetnografinin önde gelen isimlerinden Carolyn Ellis, Tony Adams ve Art Bochner, kavramı kültürel deneyimleri anlaşılır kılmak için kişisel deneyimleri tasvir etmeye ve sistematik bir şekilde analiz etmeye çalışan araştırmalara ve yazımlara yönelik bir yaklaşım olarak tanımlamaktadırlar (C. Ellis vd., 2011, s. 23). Bu tanım, otoetnografinin kanonik etnografiden ayrılan yönlerini vurgulamakta, kişisel deneyimi araştırmanın merkezine yerleştirmekte ve bu deneyimin kullanışlı aygıtları olarak da hem etnografinin geleneksel öğretilerini hem de otobiyografinin içerdiklerini kapsadığını vurgulamaktadır. Böylece bir yöntem olarak otoetnografi “hem süreç hem de sonuç” olmaktadır (C. Ellis vd., 2011, s. 23).

Araştırma sırasında hiyerarşinin olmaması, özne ve nesnenin pozisyonlarının belirsizleşmesi bazı araştırmacıların otoetnografinin çoksesliliğine vurgu yaparak “söylemsel gücün baskın ifadeleriyle gerilim içindeki bireylerin belirli deneyimlerini konumlandırarak kültürün temsili alanını demokratikleştirdiğini” (Neumanm, 1996, s. 189) ileri sürmelerine sebep olmuştur. Önemsenmeyen, küçük görülen ya da ses sahibi olmasına izin verilmeyen marjinalleştirilmiş olana ses vermeye çalışan anlatılar yoluyla hâkim söyleme meydan okunmaktadır. Turner, otoetnografinin yapmaya çalıştığı şeyin bu egemen görüşleri parçalamak değil onu derinlemesine incelemek, daha önce hiçbir faydası olmayacağı düşünülerek bir kenara atılan öznel alternatifler önermek, tanıdık ama kendine özgü diliyle ve anlatısıyla anlatmak istediğini parlatmak olduğunu ileri sürmektedir (Turner, 2013, s. 225). Otoetnografinin bu muhalif sesi araştırmacının kendi disiplini içerisinde yalnız hissetmesine sebep olabilmekte, kişinin çalışma alanında ve ait olduğu disiplinde evinden ve yurdundan uzak olma hissiyatıyla başa çıkmasını gerektirebilmektedir (Burnier, 2006, s. 412).

Otoetnografi, bireysel (oto-) ve kolektif (etno) arasında, tekilliğin yazılmasının (grafi) engellenemeyeceği bir direniş alanı açmaktadır (Lionnet, 2019, s. 175). Bu bağlamda otoetnografi, başkaları adına konuşan, kendini ayrıcalıklı bir konuma yerleştiren ve “kendisinden başka herkesin sosyal ve kültürel inşaları hakkında konuşabilen” (Alcoff, 1991, s. 31) bir araştırmacıya eleştirel bir yaklaşım olarak da yorumlanabilmektedir. Burada araştırmacıdan yapılması beklenen şey ise kenara çekilmek, müdahaleyi kendi özüne yapmak ve kendi söylemini yapı söküme uğratmak ve en fazla bir ulak olarak görünür olmaktır (Alcoff, 1991).

Bilgi üretiminde bedenin varlığının rolü üzerinde duran Ellingson, özellikle marjinalleşmiş grupların, ten renginin farklı olduğu düşünülenlerin metinsel bir ötekileştirmeye maruz bırakıldıklarını, bu güç ve temsil eşitsizliğinde bedenin her daim politik olduğunu ve bilgiyi üreten özden ayrı düşünülmemeyeceğini ifade etmektedir (Ellingson, 2006, s. 301). Yukarıda bahsi geçen araştırmacının kenara çekilmesi, söyleyeceklerini kendini merkeze alarak söylemesi ve etiyile kemiğiyle metinde var olması bu metnin politik temsillerine eleştirel bir yaklaşımın uzantısı olarak okunabilmektedir. Zira, araştırmacının varlığının vurgulanmadığı durumlarda ortaya çıkan kimlik, disiplinin kolektif sesi ile “normatif olarak doğallaştırılır ve

diğerlerinin sesleri daha az duyulur veya işaretlenmiş statüleri nedeniyle marjinalleştirilir” (Ellingson, 2006, s. 301).

Otoetnografinin yaklaşımını belirleyen en önemli unsurlardan birisi kişisel dünya ile araştırılmaya çalışılan fenomen, topluluk ve kültür arasındaki ilişkilerdir. Zira, “kendi üzerine yazmak, aynı zamanda içinde yaşanılan dünya hakkında yazmayı beraberinde getiren bir deneyimdir” (Ceyhan vd., 2017, s. 96). Bu deneyimin ortaya çıkardığı ilişkilerden yola çıkarak Ellis ve Bochner iki tür otoetnografiyi ön plana çıkarmaktadırlar: çağrışımçı ve analitik otoetnografi (C. S. Ellis & Bochner, 2006, s. 434). Analitik otoetnografi belli bir grup hakkında nesnel yazımı ve analizi içerirken çağrışımçı otoetnografi ise okuyucuların araştırmacıların duyguları ve deneyimleriyle bağlantı kurmasına olanak sağlamak için araştırmacıların belirli bir konu hakkında iç gözlemini amaçlamaktadır (Méndez, 2014, s. 281).

Ellis, Adams ve Bochner, araştırmacıları otoetnografilerini kaleme alırken kişisel ve kişilerarası deneyime ilişkin estetik ve çağrıştırmacı yoğun betimlemeler üretmeye çalıştıklarını, bunu yaparken de öncelikle saha notları, mülakatlar veya yazdıkları metinlerle kanıtlanan kültürel deneyim kalıplarını ayırt ederek ve daha sonra bu kalıpları hikaye anlatıcılığının farklı özelliklerini kullanarak yazara ait sesteki değişiklikleri ön plana çıkarmaya gayret ettiklerini ileri sürmektedir (C. Ellis vd., 2011, s. 277). Bu çağrışımçı yapısıyla, otoetnografik metinler yalnızca kişisel deneyimi anlamlı ve kültürel deneyimleri ilgi çekici kılmaya çalışmakla kalmayıp aynı zamanda erişilebilir metinler üretmek geleneksel araştırmanın göz ardı ettiği daha geniş ve daha çeşitli kitlelere ulaşabilmeyi amaçlamaktadır. Otoetnografinin bu şekilde açıklanması, onun çağrışımçı olmasını bir gereklilik olarak karşımıza çıkarmaktadır. Zira otoetnografinin sosyal bilimler için neden önemli olduğuna dair açıklamalarda daha geniş kitlelere ulaşma motivasyonunun sıklıkla vurgulandığını gözlemlemek mümkündür.

Evlad edindiği çocuğu ile ilgili yaşadığı deneyimleri aktarmak için otoetnografik yöntemi tercih eden Sarah Wall, çağrışımçı otoetnografinin araştırmacı ve çevresindeki insanlarla ilgili hassas konuları içeren dönemlerin ele alınmasında, kişisel ve belki de mahrem deneyimlerin gün yüzüne çıkarılmasında etkin bir yöntem olduğunu ifade etmektedir (Wall, 2008). Bu fazlasıyla kişisel kayıtların çoğunlukla birinci tekil şahıs bir anlatıyla kaleme alınması kaçınılmaz gibi görünmektedir çünkü “analiz edilen olaylar

hakkında tamamen açık olmanın yegane yolunun bu olduğu” (Méndez, 2014, s. 283) düşünülmektedir. Ölüm döşeginde olan babasının hikayesini otoetnografik bir yöntemle kaleme alan Wyatt ise anlatıda sesin politikliğine vurgu yaparken üçüncü şahıs kullanımında üç etik açının varlığına işaret etmektedir: okuyucu için mesafe yaratmak, kendine mesafe koymak ve gücü elinde bulundurmadan yazmaya çalışmak (Wyatt, 2006, s. 813). Kişinin en mahrem ve en kırılgan duygularının ifşa edildiği çağrışımçı otoetnografilerde bile gücün hesaba katılarak yazılması ise otoetnografinin geleneksel etnografiye yapılan eleştirilerin bir sonucu olduğunu düşünmemiz için bize yeterince veri sağlamaktadır.

Yazdıkları metinlerin çağrışımçı özelliklerine vurgu yapan Ellis ve Bochner yaptıkları işi şu şekilde tanımlamaktadırlar:

Gömülü kuram kullanmıyorum. Artık otoetnografi yapıyorum. Kişisel hayatımla başlıyorum. Fiziksel duygularımı, düşüncelerimi ve hislerimi ön plana çıkarıyorum. Yaşadığım bir deneyimi anlamaya çalışmak için sistematik sosyolojik iç gözlem ve duygusal hatırlama dediğim şeyi kullanıyorum. Daha sonra deneyimlerimi hikâye olarak yazıyorum. Belirli bir yaşamı keşfederek bir yaşam biçimini anlamayı umuyorum (C. Ellis & Bochner, 2000, s. 737).

Otoetnografiyi kullanmak isteyen ancak onun bu fazlasıyla esnek yaklaşımına çekimser yaklaşan sosyal bilimciler çağrışımçı otoetnografi yerine analitik otoetnografiyi tercih etmektedirler. Anderson’a göre analitik otoetnografinin beş farklı özelliği ön plana çıkmaktadır: araştırmacının araştırılan sosyal ve/veya kültürel grubun üyesi olması, analitik düşüncüsellik, araştırmacının benliğinin anlatısal görünürlüğü, benliğin ötesinde bilgi verenlerle diyaloglar ve teorik analize bağlılık (Anderson, 2006, s. 378). Bu özelliklerin otoetnografiyi geleneksel nitel araştırmalara yaklaştırdığını söylemek mümkündür. Bu bağlamda analitik otoetnografi, özün analizini daha büyük analitik hedeflere ulaşmak için bir aracı olarak kullanmaktadır. Zira Anderson, analitik otoetnografinin belirleyici özelliğinin özün araştırmaya dahil edilmesi olmadığını, asıl önemli olanın “yalnızca incelenen sosyal dünyayı doğru bir şekilde sunmanın değil, aynı zamanda daha geniş bir genelleme yoluyla bu dünyayı aşmanın katma değerli niteliği” (Anderson, 2006, s. 387) olduğunun altını çizmektedir. Anderson, Robert Murphy’nin *The Body Silent* (1987) isimli kitabını analitik otoetnografinin iyi bir örneği

olarak alıntılarken eserin “son derece kişisel ve kendi kendini gözlemleyen yapısının daha geniş teorik konuları ele almak için idiyografik tikelliğin üzerine çıktığına” (Anderson, 2006, s. 379) işaret etmektedir. Murphy kendi hastalığından yola çıkarak aile, sağlık sistemi ve engellilerin dünyasına dair çıkarımlar yapmakta, “kişisel hikayenin, analitik otoetnografinin merkezinde yer alan daha geniş ampirik-teorik hikâyeye göre önemli, ancak açıkça ikincil bir rol oynadığını” (Burnier, 2006, s. 415) göstermektedir.

Otoetnografinin çağrışımçı ve analitik olarak tasnif edilmesi “kalp/akıl, duygusal/ussal, edebi-poetik/ analitik, kişisel/akademik, betimleyici/teorik”(Burnier, 2006, s. 416) gibi ikilikleri beraberinde getirmesine sebep olabilmektedir. Bu ikilikler, otoetnografinin ortadan kaldırmak için yola çıkmasına rağmen benzer teorik tartışmalardan kaçamadığı bir durum göstergesi olarak okunabilmektedir. Bu ayırmadan rahatsızlığını açıkça ifade eden Ellis, çağrışımçı otoetnografik hikâyelerin “iç gözlem, diyalog veya anlatımda öz-bilinçli analiz sunduğu ve sosyal bilim kavramlarını aydınlatmaya doğru ilerlediği” (C. Ellis, 2004, s. 200) iddiasıyla analitik yaklaşımın otoetnografinin özüyle uyuşmadığını ima etmektedir.

3.2. Çerçevenin Dışına Çıkmak: Hikâyeler ve Akademik Tabular

Russell, otoetnografinin etnografideki sömürgeci kuralların tamamen yıkıldığını ilan eden bir tür olduğunu iddia ederken onu, anti-belgesel bir biçim olarak tanımlamaktadır (Russell, 1999). Pratt ise kavramı sömürgeleştirilmiş öznelerin kendilerini sömürgecinin kendi terimleriyle ilişki kuracak şekilde temsil etmeyi üstlendikleri durumlara atıfta bulunmak için kullanmaktadır. Pratt’a göre eğer etnografik metinler Avrupalıların (genellikle boyun eğdirilmiş) ötekileri temsil etmek için kullandıkları bir araçsa, otoetnografik metinler de ötekilerin bu metropol temsillerine yanıt olarak ya da onlarla diyalog içinde inşa ettikleri metinlerdir (Pratt, 2007, s. 7).

Kişisel anlatılara, hikâyelere ve birinci tekil şahıs kullanımına yer vermesiyle otoetnografi özne ve nesnenin geleneksel kullanımının dışına çıkarak ayrık bir yapıyla karşımıza çıkmaktadır². Otoetnografik metinler kalem almak isteyen birçok sosyal bilimci ise akademik dünyaya bu metinlerle

² Otoetnografiyi bir alan deneyimi olarak ele alan Turgut, sahada kendisinin ve aile bireylerinin hikayesini merkeze alarak çalışmalara başladığının altını çizmekte, otoetnografide sıklıkla karşılaştığımız birinci tekil şahıs kullanımında çekimser davranmamakta ve özdeşünümsel bir yaklaşımın araştırmacı için sunabileceği imkanların altını çizmektedir (Turgut, 2022, s. 126).

nüfuz etmenin zorluklarının farkındadır (Wall, 2008, s. 48). Ancak edebiyat ve bilim arasındaki sınırların zamanla muğlaklaşması (Sevgi, 2022), bu geleneklerin içinde daha önce aykırı olarak değerlendirilebilecek biçemlerin kendine yer bulmasını sağlamaktadır. Ancak araştırma geleneklerinin dışında yazılan metinler, belli kuralları yok sayan keyfi çalışmalar olarak kategorize edilebilmektedir (Sparkes, 2002, s. 210). Zira kişisel anlatıları içeren metinlerin sosyal bilimlerin bir parçası olarak değerlendirilmesi ve bu değerlendirmeleri meşrulaştırabilecek teorik ve metodolojik tartışmalar görece yeni bir girişimdir. Ancak otoetnografik metinlerin amaçları metnin akışına okuru çekmek, metin ile bir bağlantı kurmak ve başkasının hikayesi ile kendi hikayen üzerine düşünülmesini sağlamak olarak belirlendiğinde, deneysel ve fazlasıyla öznel olarak adlandırılan bu metinler bu yönü tercih edenlerin almaya gönüllü olduğu riskler olarak düşünülebilmektedir.

Holman-Jones otoetnografiyi bir sahne kurmak, bir hikâye anlatmak, hayat ve sanat, deneyim ve teori, çağrışım ve açıklama arasında karmaşık bağlantılar örmek... ve sonra kendi hayatları bağlamında kelimelerinize aynı dikkati gösterecek okuyucuları umarak bırakıp gitmek (Holman-Jones, 2005, s. 765) olarak tanımlamaktadır. Bu tanım otoetnografinin özünün hikâye anlatıcılığı olduğuna dair vurguyu içermektedir. Bu bağlamda otoetnografi herhangi bir kategoriye sığmayan arada kalmış (akademik-edebi) bir yazım türüdür. Kelimeleri, anlatımın gücünü ve hikaye örgülerini kullanarak “dünyayı değiştirmeye” (Holman-Jones, 2005, s. 765) kalkmaktadır. Holman-Jones’un otoetnografinin dengeleri gözetken yapısına vurgu yapması bu anlamda manidardır. Zira akademik bir dünyada alışılmışın dışında metinler kaleme almak, katı kurallarla inşa edilmiş bir dile edebi ve belki de popülist sızmalar yapmak, kendini merkeze koyarak hikâye anlatmak ve öznenin ait olduğu kültürün ne kadarını dahil edip ne kadarını dışarıda bırakacağına karar vermek arasındaki ince çizgiyi gözetmek otoetnografinin maharet gerektiren bir sanat olduğunun göstergesi olarak okunabilmektedir³.

³ Bazı araştırmacıların otoetnografiyi sanat temelli bir araştırma yöntemi olarak tanımlamasının sebeplerinden biri de yöntemin bireyselliğe ve bireysel maharete olan bu vurgusudur. Otoetnografiyi sanat temelli bir araştırma yöntemi olarak ele alan bir çalışma için bkz. Çelikan & Aksoy, 2020.

Denshire, otoetnografiyi kurgusal geleneğin bir parçası olarak konumlandırmaktadır (Denshire, 2014, s. 6). Otoetnografik metinlerin edebi hikâyelerde olduğu gibi diyaloglar, monologlar kullanması, dramatik inşalarla metinlerde insana ait duyguları yeniden canlandırabilecek tasvirlerle yer vermesi yapısal olarak edebiyata yakın olarak değerlendirilmesini beraberinde getirmektedir. Ancak otoetnografinin yaratıcı kısmı analitik kısmını gölgelememekte, her ikisini dengede tutmaya çalışan metinler, “temsil etliğini evimizin ve iş yerlerimizin içine taşıyarak bizi tüm yazılarımızın potansiyel sonuçlarına karşı duyarlı, etnografik temsilin tehlikesini ve dokunaklılığını yakın ve kişisel hale getirmektedir”(Richardson & St. Pierre, 2005, s. 962).

McIlven, otoetnografide aslolanın hikaye olduğunun altını çizerken, bu metinlerin bilimsel bir yayının resmi üslubundan edebi metinlere, hatta belki de şiirselliğe kadar geniş bir yelpazede değişiklik gösterebileceğini ifade etmektedir (McIlveen, 2008, s. 15). Hikâyenin ortaya çıkarabileceği muhtemel anlamların ön plana çıkmasıyla retorik ve yöntem ayrılmaz bir şekilde birbirine bağlanmaktadır. Otoetnografik metinler “bencil bir yorumdan ziyade özgün bir anlatı üretmeli ve böylece okuyucunun anlatılan vakanın deneyimini ve yorumunu derinlemesine kavraması sağlanmalıdır (McIlveen, 2008, s. 15).

3.3. Mürekkepten Dövmeler ve Mahremin Etiği

Sparkes, otoetnografik metinlerin mahremi ortaya çıkarışlarına vurgu yaparken anlatılan hikâyelerin bize ait olmadığını, kendimiz hakkında yazarken başkaları hakkında da yazdığımızı, hakkında yazdığımız kişilerin yalnızca başkaları tarafından tanınır hale gelmeyip bilgilendirilmiş rızaları alınmış olsa bile kendilerini rahatsız hissedebilecekleri bağlamlarda tanınır hale gelme risklerini taşıdıklarını belirtmektedir (Sparkes, 2013, s. 207). Otoetnografinin bu hassas yapısı ve özel hayata dair ayrıntılara yer veren içeriği ile etik tartışmalarını beraberinde getirmiş, otoetnografik yöntemle ilgili yazılan metodolojik çalışmalarda ayrı bir başlık olarak incelenmesini kaçınılmaz kılmıştır. Otoetnografik metinler kişisel anlatılar olarak kayda alınsa da, farklı kaynaklardan veri sağlayan, bilimsel ve gerekçelendirilebilir yorumlar içeren araştırmalar ortaya çıkarmaktadırlar (Duncan, 2004, s. 31). Yalnızca araştırmacının görüşleri değil, etnografinin klasik yöntemleri olan katılımcı gözlem ve mülakat gibi veri toplama teknikleri kullanılarak elde

edilen veri setleri de araştırmanın ayrılmaz parçalarıdır. Geleneksel etnografik araştırmalarda, çalışılan kişilerin yaşam dünyasında katılımcı gözlemci olmak aşılması gereken bir zorluk olarak karşımıza çıkmaktayken, otoetnografide odak durumunun içine gömülü olan, dışarıdan olmama durumunun olduğu bir durum söz konusudur. Bu gömülü olma hali bir yönüyle araştırmacı için daha esnek bir ortam sağlasa da etik ile ilgili meselelerin kontrolünün daha sıkıntılı olduğu bir çalışma ortamına ve çıktılarına sebep olabilmektedir.

Otoetnografi için “zarar verme” gibi muğlak bir uyarının dışında tam olarak ne yapmamız gerektiğini kesin çizgilerle bize bildiren bir etik çerçeve olmadığını belirten Ellis, görece yeni olan bu alanda ortaya çıkan çalışmalar ile birlikte bu konunun daha kapsamlı ve daha önce hesaba katılmayan detaylarla ele alınma imkanı bulduğunu belirtmektedir (C. Ellis, 2007, s. 5). Yine de Ellis’in otoetnografinin ilişkisel etiği ve çalışma boyunca değişen dinamikler üzerine söylediklerini alıntılar yapmak yerinde bir katlı olaktır:

İlişkisel etiğin merkezinde “Şimdi ne yapmalısın?” ifadesinden ziyade “Şimdi ne yapmalıyım?” sorusu yer alır. İlişkisel etik, araştırmacıların kalplerimizden ve zihinlerimizden hareket etmelerini, başkalarıyla olan kişilerarası bağlarımızı kabul etmelerini ve konuşmaları başlatıp sürdürmelerini gerektirir. İlişkisel etiğin bir parçası olarak, katılımcılarımızla zaman içinde değişen ilişkilerin gerçekliği ve pratiğiyle başa çıkmaya çalışırız. Katılımcılarımız arkadaş olurlarsa, onlara karşı etik sorumluluklarımız nelerdir? Kendimiz hakkında yazdığımız hikayelere dahil olan samimi olduğumuz diğer kişilere karşı etik sorumluluklarımız nelerdir? Araştırmacı rolümüzün birincinde olarak nasıl insancıl ve sömürücü olmayan bir şekilde hareket edebiliriz? (C. Ellis, 2007, s. 5)

Burada Ellis’in sömürücü ifadesini kullanması manidardır. Zira otoetnografinin ortaya çıkma sebeplerinden biri araştırılan topluluğun bir araştırma nesnesi olarak sömürülmesi gelmektedir ancak hassas içeriklerle kişilerin mahrem duygularının ifşası da beraberinde bir tür sömürüyü getirebilmektedir. Kendi hayatını paylaşmakta bir beis görmeyen ve çalışmanın başında bu riskleri almayı göze alan araştırmacı, hikayesinde yer verdiği kişilerin hayatlarını ve hikayelerini de bu kararına dahil etmeye karar vermesi karşılıklı güvenin diğer etnografik araştırma türlerine göre daha kuvvetli bir

şekilde inşa edilmesini bir gereklilik olarak karşımıza çıkarmaktadır. Zira, rollerin (araştırmacı ve katılımcı olarak) daha keskin bir şekilde dağıtıldığı geleneksel nitel araştırmalara göre daha samimi ilişkilerin kurulduğu bir çalışmanın çıktılarının, sınırların müphem olduğu bir ilişkinin etkileşimleri sonucunda ortaya çıkan metinlerin daha dikkatli paylaşılmasını gerektirmektedir.

Tolich, otoetnografinin temel ilkeleri üzerine yaptığı çalışmasında araştırmacının özellikle dikkat etmesi gereken hususları şu şekilde sıralamaktadır:

- Katılımcıların hala projenin bir parçası olmak istediklerinden emin olmak için her aşamada kontrol ederek “süreç onayı” uygulanmalıdır.
- Otoetnografılar, metinde adı geçen kişilere göstermeyecekleri hiçbir şeyi yayınlamamalıdır
- Risk altındaki ilişki araştırmacının sırları dışarıya ifşa etmesi değil, katılımcıların veya aile üyelerinin kendi aralarındaki sırların ifşa edilmesidir
- Herhangi bir otoetnografiye yazarın gelecekteki kırılmasını öngörerek mürekkepli bir dövme gibi yaklaşılmalıdır.
- Metinde adı geçen herkesin bir gün o metni okuyacağı varsayılmalıdır (Tolich, 2010, ss. 1697-1608).

Otoetnografik metinlerin hikâyeye dahil olan herkesin metin inşasında söz sahibi olmalarını beraberinde getirmektedir. Ortaya çıkan çıktılar her ne kadar kurulan samimi ilişkilerin bir yansıması olarak değerlendirilebilse de rıza onayı, olası rahatsızlıkların önüne geçmek adına süreç boyunca aktif bir mekanizma olarak işletilmelidir. Otoetnografide en çok hassasiyet gösterilmesi gereken hususların başında kişilerin yakın çevrelerinde istemedikleri şekilde ifşa olmalarıdır. Süreç boyunca rahatsızlık duymayan kişiler, son çıktılarda fikirlerini değiştirebilmektedir. Bu bakımdan metinlerin yayınlanmadan önceki son hallerinin hikâyede pay sahibi olan katılımcılarla paylaşılması önemlidir.⁴

⁴ Almanya’da yaptığım saha çalışmalarında başkalarının hikâyelerinin de dahil olduğu otoetnografik göçmen hikâyeleri kaleme almıştım. Yazdığım hikâyelerin her birini -isimler saklı tutulmasına rağmen- hikâyede ismi geçenlerle paylaşma zorunluluğu etik olarak bana hatırlatılmıştı. Hikâyesini benimle paylaşan ve çalışma sırasında projenin bir parçası olmaktan mutluluk duyan gönüllü katılımcıların bir kısmı metinlerin son hallerini okuduktan sonra yayınlanmasını istemedi. Her ne kadar bu durum çalışmalarıma büyük zarar vermiş olsa da bir zorunluluk olarak bu hikâyelere çalışmamada yer veremedim.

Özellikle herhangi bir hastalığın veya hastanın dahil olduğu otoetnografilerde ise açık rıza onay formlarının ne anlama gelebileceği ise tartışmalı bir konudur. Yazamadığı bir otoetnografinin hikayesini anlatan Sparkes, otoetnografinin insanın gelecek hayatına yapılabilecek mürekkepli bir dövme olduğu gerçeğinin bir kez daha altını çizirken yaşadığı açmazları şu şekilde ifade etmektedir:

İçgüdüsel düzeyde tepki veriyorum. Mürekkepli dövme tenimde işaretlenirken iğnenin acısını hissedebiliyorum. Babam, annem, kardeşim, oğlum ve diğerlerinin, şu anda zorlarsam ve onlardan okumalarını istersem anlatılmayı bekleyen hikâyede ne tür bir dövme ve ne tür acı dokuları yaşayabileceklerini merak ediyorum. Anlatırken onlar ve benim hakkımda açığa çıkabilecek, hayatlarımızı ve ilişkilerimizi etkileyebilecek, bu süreçte onları ya da beni incitebilecek sırlar konusunda endişeliyim. Şu anda vasküler bilişsel bozukluk veya demans ile yaşayan babam için bilgilendirilmiş onamın ne anlama gelebileceği konusunda kafam karışık (Sparkes, 2013, s. 208).

Sparkes'ın bu satırları, otoetnografinin kırılğan ve hassas doğasına dair araştırmacının yaşayabileceği sıkıntıların ifadesi olarak yorumlanabilmektedir. Otoetnografik yöntemle yazılan metinler, merkezde kişinin kendisi olmasına rağmen kendi çevresinde ve aile bireylerinde silinmesi zor izler bırakabilmektedir. Bu durum, otoetnografinin yalnızca araştırmacı dışındaki bireylerin değil araştırmacının gelecekteki benliğine dair etik yükümlülüklerini de düşünülmesi gerektiğinin bir göstergesi olarak değerlendirilebilmektedir. Zira otoetnografi, kişilerin ve özün kırılğan, mahrem ve hassas duygularını, düşüncelerini ve davranışlarını açığa çıkarırken “bize daha derin bir yargılama biçiminin kapılarını açar” (Dauphinee, 2010, s. 799). Bu durum otoetnografik metinlerdeki etik tartışmaların merkezinde durmaktadır.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Sosyal bilimlerde geleneksel etnografinin sınırlarını zorlayarak araştırmacının kendi hikayesini, duygularını ve deneyimlerini araştırmanın merkezinde konumlandıran otoetnografik yöntem, temsilin politikliği üzerine yapılan tartışmaların pratik uygulamalarını içermektedir. Araştırmacı merkeze alındığında, özne ve nesne arasındaki sınırlar belirsizleşmekte, etnografinin otoriter sesi kısılmakta, etnografin dışarıdan seslendiren belgeselci

konumu yerine iç dünyasının ifşa edildiği otobiyografik bir paylaşıma dönüşmektedir.

Otoetnografi, hikâyenin kurgusal, biçimsel ve popüler özelliklerini kullanarak akademik çerçevenin dışında eserlerin ortaya çıkmasına sebep olmaktadır. Edebi unsurların entegre edildiği metinler ile daha geniş kitlelere ulaşmaya ve okurun bu metinlerle bağ kurmasını sağlayacak dilsel bir samimiyet inşa edilmeye çalışılmaktadır. Bu durum, akademik dilin katı kurallarına meydan okuyan teorik ve biçimsel tartışmaları da beraberinde getirmektedir.

Ancak otoetnografi, etik açıdan da bazı zorlukları barındırmaktadır. Araştırmacının duygularının, düşüncelerinin ve deneyimlerinin merkeze alındığı bu yöntemde kişisel ve mahrem bilgilerin paylaşımı, anlatılan hikayelere dahil olanların yaşamlarının hassas noktalarına temas edilme olasılığı geleneksel etnografide kullanılan katılımcıların rızası gibi etik kuralların çok daha detaylı bir şekilde ele alınmasını gerektirmektedir. Katılımcılar yalnızca sürecin başında değil, süreç boyunca hatta sürecin bitiminde ortaya çıkan çıktılar noktasında da bilgilendirilmelidir. Otoetnografik metinler kaleme alan araştırmacı, hayatının bir bölümünde paylaşmakta sakınca görmediği bilgilerin sonraki hayatında sıklıkla karşısına çıkabileceğinin ayırında olmalı ve otoetnografik metinlerin benliğe yapılan mürekkepten dövmeler olduğu gerçeğini iskalamamalıdır.

Otoetnografi, sosyal bilimler için yeni bir perspektif sunarken, geleneksel ve otoriter sesin duyulmasından rahatsız olan araştırmacılar için teorik olarak daha esnek ve biçim olarak daha samimi metinler vaat etmektedir. Akademik dilin mekanik ve kurallı yapısında seslerini duyurmakta zorlanan, marjinal olarak yaftalanan, öteki olarak konumlandırılan ve azınlık olarak kategorize edilen grupların ve kişilerin -otoetnografinin bu meydan okuyan yapısıyla- seslerini daha etkin ve daha çok okunacak şekilde duyurmaları mümkün görünmektedir. Zira bu yöntem, araştırmacının yalnızca nesnel bilgiye değil, aynı zamanda insana dair her türden özelliği barındıran hikayelerle yapılabileceğini göstermeye çalışmakta, temsilin politikliğine dair tartışmalara pratik uygulamalarla katılabilme imkanını sunmaktadır.

Kaynaklar

- Adams, T. E., Jones, S. H., & Ellis, C. (Ed.). (2016). *Handbook of Autoethnography* (1st edition). Routledge.
- Agger, B. (2013). *A Critical Theory Of Public Life*. Routledge.
- Alcoff, L. (1991). The Problem of Speaking for Others. *Cultural Critique*, 20, 5. <https://doi.org/10.2307/1354221>
- Anderson, L. (2006). Analytic Autoethnography. *Journal of Contemporary Ethnography*, 35(4), 373-395. <https://doi.org/10.1177/0891241605280449>
- Archetti, E. P. (Ed.). (1994). *Exploring the Written: Anthropology & the Multiplicity of Writing*. Scandinavian Univ Pr.
- Barthes, R. (1997). *Image-Music-Text* (S. Heath, Çev.). Fontana Press.
- Bowen, G. A. (2009). Document Analysis as a Qualitative Research Method. *Qualitative Research Journal*, 9(2), 27-40. <https://doi.org/10.3316/QRJ0902027>
- Boylorn, R. M., & Orbe, M. P. (Ed.). (2014). *Critical Autoethnography*. Left Coast Press.
- Burnier, D. (2006). Encounters With the Self in Social Science Research: A Political Scientist Looks at Autoethnography. *Journal of Contemporary Ethnography*, 35(4), 410-418. <https://doi.org/10.1177/0891241606286982>
- Ceyhan, Ç., Anbarlı, Z. Ö., & Ova, N. (2017). Zamanın İzinde Kenti Dene-yimlemek: Kent ve Bellek Üzerine Oto-Etnografik Bakışlar. *Moment Dergi*, 4(1), Article 1. <https://doi.org/10.17572/moment.411577>
- Çelikan, H., & Aksoy, Ş. (2020). Sanat Temelli Araştırma Yöntemi "Otoetnografi". *Journal of Arts*, 3(4), Article 4. <https://doi.org/10.31566/arts.3.023>
- Dauphinee, E. (2010). The ethics of autoethnography. *Review of International Studies*, 36(3), 799-818. <https://doi.org/10.1017/S0260210510000690>
- de Certeau, M. (2002). *The Practice of Everyday Life* (S. Rendall, Çev.; 2. bs). University of California Press.
- Denshire, S. (2014). On auto-ethnography. *Current Sociology*, 62(6), 831-850. <https://doi.org/10.1177/0011392114533339>
- Denzin, N. K., & Lincoln, Y. S. (Ed.). (2017). *The SAGE Handbook of Qualitative Research* (Fifth edition). SAGE Publications, Inc.

- Duncan, M. (2004). Autoethnography: Critical Appreciation of an Emerging Art. *International Journal of Qualitative Methods*, 3(4), 28-39. <https://doi.org/10.1177/160940690400300403>
- Ellingson, L. L. (2006). Embodied Knowledge: Writing Researchers' Bodies Into Qualitative Health Research. *Qualitative Health Research*, 16(2), 298-310. <https://doi.org/10.1177/1049732305281944>
- Ellis, C. (2004). *The Ethnographic I: A Methodological Novel about Autoethnography*. Rowman Altamira.
- Ellis, C. (2007). Telling Secrets, Revealing Lives: Relational Ethics in Research With Intimate Others. *Qualitative Inquiry*, 13(1), 3-29. <https://doi.org/10.1177/1077800406294947>
- Ellis, C., Adams, T. E., & Bochner, A. P. (2011). Autoethnography: An Overview. *Historical Social Research / Historische Sozialforschung*, 36(4 (138)), 273-290.
- Ellis, C., & Bochner, A. P. (Ed.). (1996). *Composing ethnography: Alternative forms of qualitative writing*. AltaMira Press.
- Ellis, C., & Bochner, A. P. (2000). Autoethnography, Personal Narrative, Reflexivity: Researcher as Subject. İçinde N. K. Denzin & Y. S. Lincoln (Ed.), *Handbook of Qualitative Research* (1-2, ss. 733-768). SAGE.
- Ellis, C., & Bochner, A. P. (Ed.). (2001). *Ethnographically Speaking: Autoethnography, Literature, and Aesthetics* (0416th edition). AltaMira Press.
- Ellis, C. S., & Bochner, A. P. (2006). Analyzing Analytic Autoethnography: An Autopsy. *Journal of Contemporary Ethnography*, 35(4), 429-449. <https://doi.org/10.1177/0891241606286979>
- Gannon, S. (2006). The (Im)Possibilities of Writing the Self-Writing: French Poststructural Theory and Autoethnography. *Cultural Studies Critical Methodologies*, 6(4), 474-495. <https://doi.org/10.1177/1532708605285734>
- Holman-Jones, S. (2005). Autoethnography: Making the personal political. İçinde *The Sage Handbook of Qualitative Research* (ss. 763-792). SAGE Publications Ltd. <https://research.monash.edu/en/publications/autoethnography-making-the-personal-political>
- Iser, W. (1993). *The Fictive and the Imaginary: Charting Literary Anthropology* (First Edition). Johns Hopkins University Press.

- Kuhn, T. S. (1996). *The structure of scientific revolutions* (3. bs). The University of Chicago Press.
- Lionnet, F. (2019). 6. Autoethnography: The An-archic Style of Dust Tracks on a Road. İçinde D. LaCapra (Ed.), *The Bounds of Race* (ss. 164-195). Cornell University Press. <https://doi.org/10.7591/9781501727481-008>
- Liotard, J.-F. (1984). *The Postmodern Condition: A Report on Knowledge* (G. Bennington & B. Massumi, Çev.). University of Minnesota Press.
- McIlveen, P. (2008). Autoethnography as a Method for Reflexive Research and Practice in Vocational Psychology. *Australian Journal of Career Development*, 17(2), 13-20. <https://doi.org/10.1177/103841620801700204>
- Méndez, M. G. (2014). Autoethnography as a research method: Advantages, limitations and criticisms. *Colombian Applied Linguistics Journal*, 15(2), 279. <https://doi.org/10.14483/udistrital.jour.calj.2013.2.a09>
- Neumanm, M. (1996). Collecting ourselves at the end of the century. İçinde C. Ellis & A. P. Bochner (Ed.), *Composing ethnography: Alternative forms of qualitative writing* (ss. 172-198). AltaMira Press.
- Pratt, M. L. (2007). *Imperial Eyes: Travel Writing and Transculturation* (2nd edition). Routledge.
- Reed-Danahay, D. (1997). *Auto/ethnography: Rewriting the Self and the Social* (1st edition). Routledge.
- Richardson, L. (2000). New Writing Practices in Qualitative Research. *Sociology of Sport Journal*, 17(1), 5-20. <https://doi.org/10.1123/ssj.17.1.5>
- Richardson, L., & St. Pierre, E. A. (2005). Writing: A method of inquiry. İçinde *The Sage Handbook of Qualitative Research* (ss. 959-978). SAGE Publications Ltd. <https://research.monash.edu/en/publications/autoethnography-making-the-personal-political>
- Russell, C. (1999). Autoethnography: Journeys of the Self. *Experimental ethnography*. <http://www.haus-site.net/haus.o/SCRIPT/txt2001/01/russel.HTML>
- Sevgi, M. A. (2022). Sosyal Bilimlerde Araştırma Pratiği Olarak Kurgu: Antropolojide Edebi Söylem (e). *Teorik Yaklaşımlar*, 25-38.
- Sparkes, A. C. (2002). Autoethnography: Self-indulgence or something more? İçinde C. Ellis & A. P. Bochner (Ed.), *Ethnographically*

- Speaking: Autoethnography, Literature, and Aesthetics* (ss. 209-232). AltaMira Press.
- Sparkes, A. C. (2013). Autoethnography at the Will of the Body. İçinde N. P. Short, L. Turner, & A. Grant (Ed.), *Contemporary British Autoethnography* (ss. 203-211). SensePublishers. https://doi.org/10.1007/978-94-6209-410-9_13
- Tolich, M. (2010). A Critique of Current Practice: Ten Foundational Guidelines for Autoethnographers. *Qualitative Health Research*, 20(12), 1599-1610. <https://doi.org/10.1177/1049732310376076>
- Turgut, B. H. (2022). Kadın Araştırmalarında Meta-Diyalojik Yöntem Arayışları: Bir Alan Deneyimi Olarak Otoetnografi. *İstanbul Üniversitesi Kadın Araştırmaları Dergisi*, 25, Article 25.
- Turner, L. (2013). The Evocative Autoethnographic I. İçinde N. P. Short, L. Turner, & A. Grant (Ed.), *Contemporary British Autoethnography* (ss. 213-229). SensePublishers. https://doi.org/10.1007/978-94-6209-410-9_14
- Van Maanen, J. (2011). *Tales of the field: On writing ethnography* (2nd ed). University of Chicago Press.
- Wall, S. (2008). Easier Said than Done: Writing an Autoethnography. *International Journal of Qualitative Methods*, 7(1), 38-53. <https://doi.org/10.1177/160940690800700103>
- Wyatt, J. (2006). Psychic Distance, Consent, and Other Ethical Issues: Reflections on the Writing of "A Gentle Going?" *Qualitative Inquiry*, 12(4), 813-818. <https://doi.org/10.1177/1077800406288630>
- Yavuz, O. (2019). Otoetnografik Yaklaşımda Fotoğrafın Yeri ve Yöntemi Üzerine: Pia Arke'nin Çifte Kimliği. *Moment Dergi*, 6(2), Article 2. <https://doi.org/10.17572/mj2019.2.470491>

Öz: Sosyal bilimlerde nesnelliğin, dışarıdan otoriter bir sese dayalı geleneksel yaklaşımların sorgulanması sonucu kavramlaşan otoetnografi, araştırmacının kendi öznelliğini araçsallaştırmasına dayanan bir yöntemdir. Zira, araştırmacının kendi deneyimlerini ve duygularını araştırmanın merkezine yerleştirmesi, otoetnografiyi geleneksel etnografilerden ayıran en belirgin özellik olarak vurgulanmaktadır. Bu çalışma, otoetnografiyi teorik, metodolojik ve etik açılarından ele alarak yöntemin sosyal bilimlerdeki potansiyelini ve bu yöntemle yazılabilecek metinlerin nasıl değerlendirilebileceğini tartışmaya açmayı amaçlamaktadır. Bu bağlamda bu çalışma, sosyal bilimlerde temsilin politikliğine dair tartışmalara katkılar sunmayı, bu yöntemi kullanacak araştırmacıların yaklaşımlarına, karşılaşılabilecekleri sıkıntılara ve gözetmeleri gereken etik sorunlara dair genel bir çerçeve çizmeyi amaçlamaktadır. Marjinal olarak kabul edilen, öteki olarak kodlanan ve sesleri akademik metinlerin katı kuralları arasında kaybolan kültürel grupların daha görünür hale gelmesinde etkili bir yöntem olarak kabul edilen otoetnografinin teorik, biçimsel ve etik tartışmalarla ele alınması yöntemin sosyal bilimlerde kullanılması üzerine ortaya çıkabilecek tartışmalara katkılar sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Otoetnografi, etnografi, temsil, mahremiyet, hikâye anlatımı, kişisel deneyim.

